

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 510/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ludmilou Penz Vachulovou, Leškova 3A, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 4C/20/2014-50 z 20. mája 2014, rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 24Co/266/2016-230 z 13. decembra 2017 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/8/2019 z 27. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 2. júna 2022 doručená ústavná sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie. Žiada aj náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd v konaní sp. zn. 4C/20/2014 rozhodoval o sťažovateľovej žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Sťažovateľ totiž v roku 1972 kúpil podiel na sporných nehnuteľnostiach (dom a pozemky) a následne rozsudkom okresného súdu z januára 1974 nadobudol výlučné vlastníctvo k domu a jednému z pozemkov. Žalobou sa domáhal určenia svojho výlučného vlastníctva aj ku zvyšným dotknutým nehnuteľnostiam.

3. Napadnutým rozsudkom z 20. mája 2014 okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 26. augusta 2015 prvostupňový rozsudok zrušil

a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 4C/20/2014-209 z 31. mája 2016 opätovne žalobu sťažovateľa zamietol, keď dospel k záveru, že sťažovateľovi nesvedčí ani prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam vydržaním. Sťažovateľ totiž sporné pozemky nikdy v celosti neužíval (okrem iného boli rozdelené plotom) a navyše s ohľadom na skutkové okolnosti veci nevyhnutne musel mať vedomosť, že sporné pozemky mu ako celok nepatrili.

4. Krajský súd napadnutým rozsudkom na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu potvrdil, keď konštatoval správnosť skutkových zistení okresného súdu týkajúcich sa právnych skutočností, ktoré nastali v sedemdesiatych rokoch 20. storočia, a ich súlad so stavom zapísaným v katastri nehnuteľností. Tieto skutočnosti nesvedčia v prospech výlučného vlastníctva sťažovateľa. Správne bolo aj právne posúdenie tvrdeného vydržania okresným súdom.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V ňom argumentoval odklonom krajského súdu pri riešení otázky jeho dobromyseľnosti od ustálenej rozhodovacej praxe.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. Najprv konštatoval, že podstatná časť sťažovateľom označenej rozhodovacej praxe má pôvod v Českej republike, a preto je na účel založenia prípustnosti jeho dovolania nepoužiteľná. Avšak aj bez ohľadu na to najvyšší súd uzavrel, že dovolaním sťažovateľ nastolil otázky skutkové (ne)splnenie podmienok dobromyseľnosti držby), ktoré rovnako prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nezakladajú.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti popisuje okolnosti nadobúdania podielov na sporných nehnuteľnostiach v roku 1972 (text niektorých častí kúpnej zmluvy, dojednaná cena), ako aj konania okresného súdu, ktoré vyvrcholilo rozsudkom z januára 1974. Podľa jeho názoru sa takto stal výlučným vlastníkom predmetných nehnuteľností. So závermi súdov v jeho spore sa nestotožňuje, keďže vyrastal v obci Bílkove Humence, v tejto mal záujem nadobudnúť nehnuteľnosti, ktoré skutočne ako dobromyseľný vlastník užíval a nakladal s nimi. Na zhodnotenie nehnuteľností vynaložil nemalé úsilie. Nesúhlasí so závermi všeobecných súdov vo vzťahu k otázke jeho dobromyseľnosti, keďže nehnuteľnosti v dobrej viere, že mu patria, užíval spolu s rodinou od právoplatnosti rozsudku z januára 1974 až do roku 2009. Absenciu dobromyseľnosti súdy zrozumiteľne a presvedčivo nevysvetlili.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K rozsudku okresného súdu:

8. Sťažovateľ ako zásah do svojich označených základných práv označuje rozsudok okresného súdu z 20. mája 2014. Ten však bol uznesením krajského súdu z augusta 2015 zrušený. Ústavný súd sa môže iba domnievať, že sťažovateľ zamýšľal ako zásah označiť v poradí druhý rozsudok okresného súdu z 31. mája 2016. Nebol však dôvod sťažovateľa vyzývať na upresnenie jeho ústavnej sťažnosti v naznačenom smere. Oba rozsudky okresného súdu totiž boli

rozhodnutiami súdu prvého stupňa, proti ktorým sťažovateľ a mohol podať odvolania. Tie sťažovateľ aj podal a krajský súd o nich meritórne rozhodol.

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

10. Keďže odvolania sťažovateľa podané proti rozsudkom okresného súdu boli meritórne prejednané, uplatnenie právomoci krajského súdu ako súdu odvolacieho v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K rozsudku krajského súdu:

11. Ústavný súd považuje za potrebné podotknúť, že sťažnostná argumentácia má charakter pokračovania dôvodov opravných prostriedkov podaných sťažovateľom v konaní vo veci samej (odvolanie, dovolanie). Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov však nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

12. Ústavný súd preskúmaním záverov a dôvodov, na ktorých založil krajský súd svoj potvrdzujúci rozsudok, dospel k záveru, že jeho rozhodnutie je ústavne udržateľné. Krajský súd totiž v zhode s okresným súdom poukázal na podstatné ustanovenia kúpnej zmluvy z roku 1972, z ktorých bez pochybností vyplýva, že sťažovateľ nenadobudol výlučné vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam, ale len spoluvlastnícky podiel k nim. Rovnako poukázal na exaktnú identifikáciu spoluvlastníckeho podielu ku konkrétnym nehnuteľnostiam, ktorý sťažovateľ nadobudol rozsudkom okresného súdu z januára 1974. Uvedenými nadobúdacími titulmi sa stal sťažovateľ vlastníkom v rozsahu, ktorý zodpovedá stavu evidovanému v katastri nehnuteľností. K otázke vydržania krajský súd zdôraznil, že z dokazovania vyplynul záver, podľa ktorého žalovaní praktizujú svoje

práva z titulu nadobudnutia spoluvlastníckych podielov od ich právnych predchodcov, spoluvlastnícke podiely na predmetných parcelách sa riadne dedili a následne si ich od ostatných žijúcich spoluvlastníkov žalovaní odkúpili zmluvou z apríla 2012. Krajský súd odmietol odvoláciu argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej v roku 1972 zaplatil kúpnu cenu vyššiu, než v akej hodnote nadobudol spoluvlastnícke podiely. To podľa krajského súdu neobstojí, pretože oboma titulmi mohol nadobudnúť len tie podiely, ktoré vlastnil pri kúpnej zmluve predávajúci a pri zrušení podielového spoluvlastníctva okresným súdom druhá spoluvlastníčka. Sám sťažovateľ vo svojej výpovedi potvrdil, že už v roku 1989 bol prekvapený, že spoluvlastník [REDAKOVANÉ] previedol vlastníctvo na p. [REDAKOVANÉ], čím potvrdil stratu svojej dobromyseľnosti ešte pred uzákonením možnosti vydržať aj pre iného než pre štát.

13. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015). Výnimkou môžu byť prípady extrémne selektívneho prístupu k výberu a hodnoteniu dôkazov, ktoré by svojou arbitrárnosťou natolko deformovali skutkovú stránku prejednávanej veci, že by došlo k narušeniu požiadavky objektivity procesu ako komponentu základného práva na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 90/2015). Popísané okolnosti sťažovateľovej kauzy však podľa názoru ústavného súdu neumožňujú charakterizovať skutkové a nadväzne ani právne závery krajského súdu ako signalizujúce excesívnosť, ktorá by po prijatí ústavnej sťažnosti v tejto časti na ďalšie konania mohla vyústiť do záveru o ich arbitrárnosti a ústavnej neutržateľnosti. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). V tejto časti je preto sťažnostná argumentácia nedôvodná, čo vedie k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

14. Pokiaľ ide o kritiku odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ústavný súd zdôrazňuje, že nedostatočnosť odôvodnenia dosahujúca intenzitu odôvodňujúcu záver o porušení základného práva na súdnu ochranu je namietateľná v dovolaní založenom na § 420 písm. f) CSP. Toto ustanovenie totiž zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti; uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6/ Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017). Porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa teda súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Sťažovateľ však svoje dovolanie nezaložil na § 420 písm. f)

CSP, ale iba na § 421 ods. 1 CSP (nesprávne právne posúdenie veci). Preto nevyčerpal prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv v okolnostiach jeho prípadu účinne poskytoval. V tejto časti je preto jeho ústavná sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná.

IV.3. K uzneseniu najvyššieho súdu:

15. Ústavný súd, berúc do úvahy dôvody ústavnej sťažnosti, považuje za osožné podčiarknuť, že dovolanie sťažovateľa najvyšší súd neodmietol z vecných dôvodov, ale z dôvodov procesných, keď vyhodnotil, že dovolacou argumentáciou sťažovateľ nastolil skutkové otázky, na ktorých prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP založiť nemožno. Preto sa na účel zdôvodnenia výroku svojho napadnutého uznesenia najvyšší súd námietkami sformulovanými sťažovateľom v jeho dovolaní ani nezaoberal. Tento prístup najvyššieho súdu však sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nepodrobuje koncentrovanej ústavno-právnej kritike. Naďalej pokračuje v meritórnej argumentácii (dobromyseľnosť držby, okolnosti kúpy v roku 1972, rozsudku z januára 1974) a nijako v nej nereflektuje nosný dôvod odmietavého uznesenia najvyššieho súdu majúci procesnú povahu. Sťažnostná argumentácia preto nie je spôsobilá spochybniť skutočné dôvody, ktoré najvyšší súd viedli k odmietnutiu sťažovateľovho dovolania a ktoré spočívali v identifikácii jeho dovolacích dôvodov ako vykazujúcich skutkovú, nie právnu povahu. Fakt, že sa najvyšší súd napokon v závere odôvodnenia svojho uznesenia (bod 17) vyjadril aj k meritórnej stránke sporu, na nosných dôvodoch výroku jeho uznesenia nič nemení, pretože k zaujatiu tohto stručného stanoviska ho základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ani jeho základné právo vlastníť majetok nezaväzovalo. Aj v tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, náhrada trov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8.septembra 2022

Peter Straka
predseda senátu